

Nuoruus ja vanhuus: Vaaran vuodet liikenteessä

80-kymppinen Kalervo Homan on ajanut autoa 60 vuotta ja 2,5 miljoonaa kilometriä.

Ministeriön ehdotus: inssiajo 80-vuotiaille

Ministeriön työryhmä on äskettäin ehdottanut, että 80-vuotias joutuisi inssiajaan säilyttääkseen ajokorttinsa. Ajokortin voi uusia vielä toistaiseksi lääkärintlausunnolla ja tuttuun todistuksella. Suomessa on noin 45.000 ajokortillista 80-vuotiasta. Vuonna 2007 Suomessa kuoli 65 vuotta täyttäneitä henkilöautonkuljettajia 30, mikä on 17% kaikista kuolleista henkilöauton kuljettajista.

USA:ssa on samanlainen tilanne, mutta ajokoetta ei ole edes ehdotettu, vaikka autotiheys on toista luokkaa. Tehdyssä tutkimuksessa 65 vuotta täyttäneitten kuolleitten ajajien osuus oli 16% vuonna 2007. Osuus on yhtä suuri kuin 35-54-vuotiaiden. Ikäuskien auto oli USA:ssa kaksi kertaa useammin onnettomuuden kohteena kuin aiheuttajana. Yli 80-vuotiaita oli pari prosenttia enemmän kuin alle 80-vuotiaita. Miehissä tässä aineistossa oli neljä kertaa niin paljon kuin naisia.

Autolla ajaminen niin kuin lähes kaikki muukin turvallinen liikuminen tapahtuu lähes yksinomaan näköaistin avulla. Ja kun näkökyky heikkenee, lähi- ja kaukonäkö, syvyystarkkuus sekä ääreisnäkö heikkenevät ja häikäistymisriski lisääntyy. Tällä kaikella on vaikutusta autolla ajoon, kykyyn nähdä toisia ajoneuvoja, opasteita, liikennemerkejä, tiemaalauksia, olosuhteita ja jalankulkijoita. On myös monia sairauksia, jotka heikentävät ajokykyä. Niinpä silmien tutkiminen on äärimmäisen tärkeää sen kysymyksen ratkaisemiseksi, voidaanko ajokortti

näkökyvyn puolesta antaa vai ei.

Tämän päätöksen tekee lääkäri.

Myös motoriikka heikkenee iän myötä eli refleksit ja reagoimisnopeus hidastuvat. Niiden raja-arvoja ei liene missään kuitenkaan vielä asetettu. Olisiko lääkärin arvioitava myös motoriikkaa vai siirtyisikö se insinöörielle, joka ratkaisisi sen pakollisessa ajokokeessa. Ja jäisikö insinöörielle muitakin ratkaistavia tehtäviä kasikymppisten liikenteeseen soveltuvuudesta.

3-vaiheinen ajokorttijärjestelmä USA:han

USA:ssa kuten muuallakin teini-ikäiset ovat riskiryhmä liikenteessä. Vuonna 2006 kuoli 3490 alle 20-vuotiasta ajajaa ja 272 000 loukkaantui. 16-vuotiaitten ajajien onnettomuusaste oli kolminkertainen 17-vuotiaisiin, viisinkertainen 18-vuotiaisiin ja kaksinkertainen 85-vuotiaisiin verrattuna. Amerikkalaiset ovat nyt tehneet uuden ajokorttijärjestelmän vähentääkseen nuorten riskiä. Ajokortin saa 3-vaiheisesti seuraavasti.

Vaihe 1, opettelulupa. Opetteluluvan voi saada henkilö, jonka ikä on vähintään 16 vuotta ja joka on läpäissyt näkö- ja tietotestin sekä suorittanut perusopetuspaketin. Ajaessaan hänellä täytyy olla aina mukana yksi ajokortillinen vähintään 21-vuotias ja autossa olijoiden pitää aina käyttää turvavyötä. Mukana ei saa olla alle 20-vuotiaita. Alkoholiraja on nolla. Auton on oltava merkitty opetteluautoksi siten, että muut ajajat tunnistavat sen. Vaiheeseen 2 pääsee, jos 6 kuukauden aikana ei ole aiheuttanut onnettomuutta eikä ole saanut sak-

koja. Vanhemman kanssa pitää ajaa 30-50 harjoitustuntia. Ajossa ei saa käyttää elektronisia laitteita, kuten radiota, soitinta tai kännykkää.

Vaihe 2, väliaikailupa. Ehdollisen väliaikailuvan voi siis saada kun on suoriutunut vaiheesta 1 ja ikä on vähintään 16,5 vuotta. Välikorttia varten on suoriuduttava ajotestistä ja suoritettava ns. ylempi ajokurssi. Turvavyötä on käytettävä aina. Yöajossa pitää olla mukana ajokortillinen matkustaja. Alkoholiraja on nolla. Auton pitää olla näkyvästi merkitty. Mukana saa olla 12 ensimmäisen kuukauden aikana enintään yksi teini-ikäinen ja 18 vuotta täyttäneellä enintään kaksi teini-ikäistä. Seuraavaan vaiheeseen pääsee kun ei ole 12 kk aikana aiheuttanut onnettomuutta tai saanut sakkoa. Ohjattua opetusta on hankittava eikä elektronisia laitteita saa käyttää.

Vaihe 3, ajokortti. Ajokortin voi saada täytettyään 18 vuotta ja suoriuduttuaan vaiheesta 2. Alkoraja edelleen nolla 20-vuotiaaksi saakka.

Matti Koivurova
Turvallisuusinsinööri